

Zločin u Slunjskoj Selnici

Izvjestaji s praćenja suđenja

29. travanj 2010. godine – čitanje optužnice, dokazni postupak

*Izještava: Maja Kovačević Bošković, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb
Suđenje prati i Jelena Đokić Jović, Documenta*

Predsjednik vijeća objavio je sastav vijeća. Na sastav vijeća stranke nisu imale prigovor.

Utvrđeno je da se postupak vodi **u odsutnosti II. do V. optuženika.**

Nakon što je zamjenik ŽDO iz Karlovca **pročitao optužnicu** započeo je **dokazni postupak.**

Od pozvanih svjedoka na glavnu raspravu pristupili su Miroslav Jelkovic i Karlo Valentić, dok pozvani svjedok Mirko Rudan nije pristupio.

Svjedočenje Miroslava Jelkovca

Svjedok je rekao da ostaje pri iskazu danom u istrazi.¹

Naveo je da se Hrvati, koji su ostali na okupiranom području, nisu smjeli slobodno kretati izvan sela. Zabrana kretanja bila je javno obznanjena pod prijetnjom ubojstva svih onih koji se budu ponašali suprotno toj zabrani.

Od četvorice optuženih poznavao je samo Padežanina i Tepšića. Vidao ih je u vojnoj odori.

Dodao je kako mu je poznato da je pokojni Obranović dva puta pokušao pobjeći te da je uhićen. Nakon tog bijega Peleš (I okr.) održao je zbor u selu. Svjedok nije bio nazočan. Nije mu poznato da li je pokojni ubijen pri pokušaju drugog bijega ili su ga vojnici odveli do vode i ubili.

Svjedočenje Karla Valentića

Svjedok je ostao pri iskazu danom u istrazi.²

Rješenja Vijeća

Vijeće je donijelo rješenje temeljem kojeg je pročitan iskaz svjedoka Mirka Rudana (svjedok se nije odazvao pozivu na današnje ročište, a na dostavnici stoji obavijest dostavljača da je preminuo). Također je pročitan izvještaj o vanrednom događaju.

Svjedok Rudan izjavio je da ne zna ništa o bijegu Josipa Obranovića. Rekao je da je vidio nekolicinu srpskih vojnika, uključujući i Bijelića, Padežanina, Tepšića i Bjeloša kako vode pokojnog Obranovića. Na

¹ U istrazi je svjedok rekao da je poznavao pokojnog Josipa Obranovića, da je čuo da je on nestao, ali mu detalji oko nestanka nisu poznati.

²

Tada je rekao da je nakon bijega Josipa Obranovića došlo do skupa na kojem je Peleš rekao da je Obranović uhićen prilikom pokušaja bijega te da će biti streljan radi primjera drugima, kao i njegova majka. Potom je pokojni Obranović molio da mu oprostite, a I. okr. Peleš odgovorio je da oprosta nema. Svjedok je rekao da su nakon završetka skupa svi raspušteni, dok je Josip Obranović ostao u rukama četnika. Dodao je i da je poslije podne oko 15.00 sati kod njega došao mlađi vojnik paravojske kojeg je svjedok pitao što je s Josipom Obranovićem, na što mu je vojnik odgovorio riječima „Josip je otplovio“. Rekao je i da je jedino Rade Peleš tog dana mogao narediti da se Josip Obranović ubije.

pitanje kuda ga vode, odgovorili su mu: „Šuti odvest ćemo i tebe“. Čuo je pucanj, ali nije vidio ništa. Vidio ih je kasnije kad su prolazili, ali bez Jože. Taj događaj nije prijavio nikome. Siguran je da prvooptuženi nije mogao izdati naredbu da se Josip Obranović ubije - „Bio je dobar za stanovništvo koje je ostalo tamo“.

U izvještaju o vanrednom događaju riječ je o pokušaju bijega od strane Josipa Obranovića. Nakon što je pokušao pobjeći uhićen je i vraćen kući. Ponovno je pobjegao. U potjeri sudjelovali su II, III, IV i V optuženici. Pošto nije stao, ispalili su hitac. Obranović je pogođen, upao je u vodu te nakon toga više nije viđen.

Dokazni prijedlozi:

- zamjenik ŽDO predložio je da se pročita iskaz svjedokinje Cecilije Peleš, s obzirom da je ista preminula (*obrana se protivila čitanju iskaza ove svjedokinje s obzirom da ne postoji službeni dokument kao dokaz o njenoj smrti*);
- branitelj II. opt. predložio je da se sasluša Braco Ležajić, osoba koja je u ime komande potpisala „izvješće o vanrednom događaju“. Branitelj je napomenuo kako sumnja u vjerodostojnost ove isprave s obzirom da je pisana na dva stroja, pa bi od njega trebalo dobiti informaciju od kuda njemu spoznaje o počiniteljima ovog ubojstva. Ujedno je predložio da se od odgovarajuće bolničke ustanove ili od policije zatraži podatak da li je vršena obdukcija tijela Josipa Obranovića, kako bi se utvrdio uzrok smrti te da li je izvršena provjera identiteta pokojnog;
- branitelj III. optuženog predložio je da se od odgovarajućih tijela BIH (R. Srpske) zatraži podatak o činjenici smrti za IV. opt. Đuru Tepšića, jer se u postupku u više navrata spominjalo da je on poginuo u Bosni;
- braniteljica V. optuženog predložila je da se zatraži podatak od PU Karlovačke na koji je način došlo do promjene podataka za V. optuženog. Naime, podaci iz optužnice i podaci koje je u spis dostavila PU karlovačka, a vezani za godinu rođenja, nisu identični. U optužnici navedeno je da je Rade Bjeloš rođen 5. svibnja 1952. godine, a prema izvješću PU karlovačke rođen je 5. ožujka 1967. godine.

Rješenja Vijeća

Vijeće je donijelo rješenje kojim je odbilo prijedlog da se kao svjedok sasluša Braco Ležajić.

Neće se tražiti od odgovarajuće bolničke ustanove podaci o tome da li je vršena obdukcija te kako je utvrđena istovjetnost Josipa Obranovića. *U spisu se nalazi izvješće PU sisačko moslovačke kao i zapisnik o očevidu, gdje je utvrđeno da se radi o mrtvom tijelu Josipa Obranovića, identitet je utvrđen putem osobnih isprava nađenih kod njega. Iz izvješća PU karlovačke proizlazi da obdukcija nije obavljena.*

Vijeće je odbilo dokazni prijedlog da se ponovno zatraže podaci o prebivalištu ili činjenici smrti za opt. Đuru Tepšića. *Iz BiH je zaprimljen podatak da niti jedna od optuženih osoba nije evidentirana s prebivalištem u BiH.*

Vijeće je donijelo rješenje temeljem kojeg je **izvršen uvid** u pribavljeni smrtni list za Ceciliju Peleš te je **pročitano** izvješće o krim. tehničkoj pretrazi mjesta događaja PU sisačko moslovačke od 25. veljače 1993. godine, zapisnik o očevidu PU sisačko moslovačke od 25. veljače 1993. i izvješće PU karlovačke od 18. ožujka 1996. godine.

S obzirom da podaci iz optužnice i podaci koje je dostavila PU karlovačka, a koji se odnose na datum i godinu rođenja V. optuženika, nisu istovjetni, radi utvrđivanja istovjetnosti optuženika i provjere navedenih podataka, na glavnu raspravu će se pozvati svjedok Rade Peleš, a po potrebi i drugi svjedoci.

Slijedeće ročište glavne rasprave zakazano je za **29. lipnja 2010. godine u 8.30 sati.**

Izveštava: Maja Kovačević Bošković, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prati i Jelena Đokić Jović, Documenta, Monika Čavlović, Ured OSCE-a u Zagrebu.

Od pozvanih svjedoka na glavnu raspravu pristupio je svjedok Rade Peleš. Svjedok Milan Rudan nije pristupio, a svoj izostanak nije opravdao.

Svjedočenje Rade Peleša

Kao zamjenik zapovjednika 4. čete 3.1. bataljona „5. kordunaške brigade“ paravojske tzv. SAO Krajine bio je nadređen II, III, IV i V optuženiku.

Nije siguran koje godište je V-optuženi Rade Bjeloš, no misli da je bio malo stariji od ostalih optuženika, dakle, mogao je biti '67. ili '68. godište.

Rekao je da Đuro Tepšić nije živ, da misli da je poginuo negdje u Bosni.

U nastavku dokaznog postupka **pročitani su**:

- iskaz pokojne Cecilije Peleš;
- izvješće PU Karlovačke od 17. svibnja 2010., iz koga je razvidno da je na području RH evidentirana jedna osoba imenom Rade Bjeloš.

Dokazni prijedlozi

ŽDO nije imao novih dokaznih prijedloga.

Branitelj II-optuženog predložio je da se ovaj predmet ustupi sudu za ratne zločine u Beogradu, s obzirom da većina tuženika ne boravi u RH. Rekao je da smatra da je suradnja između pravosudnih tijela u RH i RS dobra te da vjeruje da se suđenje može provesti korektno i u Srbiji

Predložio je i DNK vještačenje mrtvog tijela pokojnoga Josipa Obranovića, jer nije sa sigurnošću utvrđen identitet pokojnika. Smatra da pronađena osobna iskaznica ne može biti dovoljan dokaz o identitetu pokojnika.

Predložio je novo saslušanje već saslušanog svjedoka Rade Peleša, sada na druge okolnosti iz optužnice, s obzirom da svjedok ima saznanja o inkriminiranom događaju.

Predložio je i saslušanje Brace Ležajića, na okolnosti na koje do sada nije saslušan.

Branitelj III-optuženog pridružio se dokaznim prijedlozima branitelja II-optuženika. Uz to je predložio i obdukciju tijela pokojnog Josipa Obranovića, zbog utvrđivanja uzroka smrti, i saslušanje Mirka Vljajnića, s tim da se adresa svjedoka utvrdi putem PU karlovačke.

Branitelj IV-optuženog složio se sa iznijetim dokaznim prijedlozima.

Braniteljica V-optuženog predložila je obustavu postupka u odnosu na svog branjenika s obrazloženjem kako on nije osoba za koju se tvrdi da je bila pripadnik navedenih postrojbi i da je počinila navedeno kazneno djelo. U slučaju da sud ne prihvati ovaj dokazni prijedlog predložila je saslušanje svjedoka Mirka Rudana, na okolnost utvrđivanja identiteta optuženika.

Očitovanje ŽDO o dokaznim prijedlozima branitelja

ŽDO je rekao da smatra da je ustup predmeta Republici Srbiji upitan.

Vezano uz dokazni prijedlog za provođenje DNK analize, smatra kako su nepotrebne jer je nedvojbeno utvrđeno da je Josip Obranović ubijen, a to potvrđuje i činjenica da je kod njega pronađena osobna iskaznica sa njegovim podacima.

Vezano za identitet optuženog Radu Bjeloša, rekao je kako i županijsko državno odvjetništvo posjeduje izvješće PU karlovačke iz lipnja 2010., iz kojeg je razvidno da postoji samo jedna osoba evidentirana u njihovom sustavu pod tim imenom i prezimenom pa je očito da je došlo do pogreške u pisanju kad su u pitanju datum i godina rođenja te osobe.

Rješenje Vijeća

Vijeće je odbilo sve dokazne prijedloge stranaka.

Izmjena optužnice

ŽDO je izmijenilo činjenični opis optužnice iz točke 2. optužnice, na način da se u 5. redu iza riječi „posebno“ mijenja i treba stajati: „, protivno čl. 21. st. 1. i 2. IV dijela Dopunskog Protokola ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. g. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I)“.

Ostali dio činjeničnog i pravnog opisa ostao je neizmijenjen.

Završne riječi

ŽDO smatra da su sva četvorica optuženika počinila kazneno djelo iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Dana 25. veljače 1993. na obali Kupe pronađeno je tijelo Josipa Obranovića. Iz dokaznog postupka i iskaza svjedoka može se zaključiti da je pokojni Obranović bio uhićen od strane pripadnika paravojnih formacija pobunjenih Srba, te da više nije viđen. Nije bio pripadnik oružanih formacija već je bio civil. Iako je vrlo malo svjedoka koji mogu o tome neposredno govoriti, dokumenti u spisu, izvješće o vanrednom događaju, navode sve optuženike kao počinitelje ovog kaznenog djela. I iskazi Cecilije Peleš i Mirka Rudana uklapaju se u izvješće komande za bezbjednost V kordunaške brigade.

Dodao je da, iako su pojedini svjedoci govorili da je V-optuženi Đuro Tepšić poginuo, u spisu ne postoji podatak, tj. materijalni dokaz o njegovoj smrti, pa se ne može sa sigurnošću niti utvrditi da je mrtav.

ŽDO je predložio da se svi optuženici proglašavaju krivima.

Branitelj II-optuženog je rekao da nije dokazano da je bilo tko od optuženih, a pogotovo II-optuženik, počinio kazneno djelo. Nije sa sigurnošću utvrđeno da li je pronađeno tijelo zaista tijelo pokojnog Obranovića. Činjenica da je u džepu pronađenog tijela pronađena osobna iskaznica nije čvrst dokaz da je to bio Josip Obranović.

Branitelj je istaknuo da odgovornost II-optuženika nije dokazana. Nitko od saslušanih svjedoka nije doveo u vezu II-optuženika sa samim događajem. Jedino je Mirko Rudan spominjao optuženika, ali u kontekstu koji je nevjerodostojan. Naime, on je spominjao događaj iz kolovoza 1992. godine, a iz optužnice i drugih dokaza navodno ubojstvo dogodilo se u svibnju 1992. godine.

Smatra da tijekom ovog postupka nije dokazano da je II-okrivljenik sudjelovao u inkriminiranom ubojstvu te da se njegovo spominjanje u postupku navodi kao pripadanje paravojnoj formaciji RSK.

Slijedom navedenih razloga predložio je da se njegov branjenik oslobodi optužbe.

Branitelj III-optuženog je predložio da optužba nije dokazala da je III-okrivljenik počinio djelo koje mu je stavljeno na teret. Smatra kako u postupku nije utvrđen identitet oštećenog Obranovića, da i dalje postoji dvojba u pogledu njegova identiteta te da dvojbu sud treba riješiti na način povoljniji za okrivljenike. Nije utvrđen niti uzrok smrti, a to je i presudna činjenica o kojoj ovisi egzistencija optužnog akta.

Obrana III-optuženog smatra da izvješće o vanrednom događaju nije vjerodostojan dokument, jer je pisano na dva pisača stroja, pa postoji vjerojatnost da je naknadno prepravljano ili da su mu dodani novi dijelovi. To izvješće nije ni potkrepljeno drugim dokazima, npr. izjavama svjedoka i sl.

Tijekom postupka saslušano je više svjedoka, ali niti jedan nije potvrdio da je III-okrivljenik sudjelovao u izvršenju ubojstva Josipa Obranića.

Branitelj je istaknuo da, iako se na iskazima ispitanih svjedoka ne može temeljiti sudska odluka jer oni nemaju neposrednih saznanja o inkriminiranom događaju, ipak radi opreza ukazuje na pojedine iskaze svjedoka. Npr. svjedok Karlo Valentić nije spomenuo III-optuženika, svjedok Mirko Rudan naveo je da se kritični događaj zbio u kolovozu, a nije opisivao nikakav događaj iz svibnja. Po mišljenju obrane u pogledu opisa samog događaja od strane ovog svjedoka, radi se o dva različita događaja. Niti svjedokinja Cecilija Peleš nije imala nikakvih saznanja o kritičnom događaju.

Stav obrane je da ne postoje dokazi koji terete III-optuženika te je predloženo da se on oslobodi od optužbe.

Branitelj IV-optuženog je rekao da je tijekom postupka utvrđeno da je IV-optuženi poginuo tijekom ratnih zbivanja 1995. godine. Ta činjenica ostala je neupisana u matičnim knjigama, no, po Zakonu o proglašenju nestalih osoba umrlima i o dokazivanju smrti, dužnost je državnog odvjetništva da, ukoliko postoji pravni interes, pokrene postupak kojim bi se dokazala smrt osobe koja je nedvojbeno mrtva, a kada ta činjenica nije upisana u matičnim knjigama. Smatra kako u odnosu na njegovog branjenika kazneni postupak treba obustaviti.

Braniteljica V-optuženog je navela da iz provedenog dokaznog postupka ne proizlazi da je V-optuženik počinio kazneno djelo koje mu je stavljeno na teret.

Iz posebnog izvješća PU karlovačke iz 2003. godine proizlazi da je kao eventualni počinitelj kaznenih djela naveden Rade Bjeloš rođen 5. ožujka 1967., iz Lasinjskog Sjeničaka 28, osoba različita od osobe V-optuženog. Jasno se može zaključiti da V-opt. Rade Bjeloš, rođen 5. svibnja 1952., iz Lasinjskog Sjeničaka 29, nije sudjelovao u spornom događaju.

Niti jedan od saslušanih svjedoka nije spominjao V-optuženog u smislu da je on sudjelovao u počinjenju kaznenog djela.

Obrana V-optuženika predlaže da se postupak u odnosu na V-optuženika obustavi te da se on zbog nepostojanja dokaza oslobodi od optužbe.

Presuda

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Karlovcu donijelo je presudu kojom je optuženike Miroslava Bijelića, Savu Padežanina i Đuru Tepšića proglasilo krivima za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i osudilo svakog na zatvorsku kaznu u trajanju od 10 godina. Optuženi Rade Bjeloš oslobođen je od optužbe u skladu s odredbom čl. 354. st. 3. ZKP, zbog neispravno utvrđenog identiteta ovog optuženika.

U kratkom obrazloženju presude predsjednik vijeća sudac Ante Ujević istaknuo je kako je glavni dokaz na kojem se ova presuda temelji tzv. izvješće o vanrednom događaju, u kojem se detaljno opisuje likvidacija Josipa Obranića, za koju su po mišljenju ovog vijeća upravo i odgovorna spomenuta trojica optuženika.